

piątek, 24.02.2023

Uczniowie Jezusa - Apostołowie. Część 2

Św. Tomasz Niewierny, Apostoł

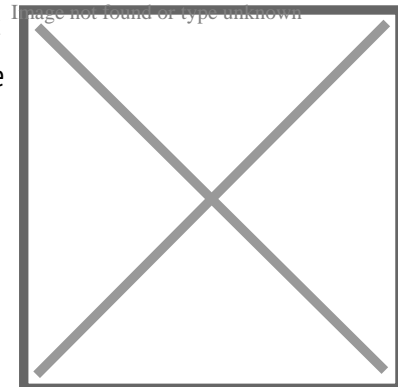
Św. Tomasz należał do grona Dwunastu Apostołów. Nazywany jest również Didymosem, czyli Bliźniakiem. Ewangelie nie poświęcają mu wiele miejsca, a w Dziejach Apostolskich został wspomniany tylko raz - w wykazie Apostołów. Niemniej fragmenty poświęcone Tomaszowi są znaczące. Zgodnie z treścią Pisma Świętego, to właśnie św. Tomasz był Apostołem gotowym ponieść śmierć razem z Jezusem: "Na to Tomasz, zwany Didymos, rzekł do współuczniów: «Chodźmy także i my, aby razem z Nim umrzeć»" (J 11,16). Z drugiej strony św. Tomasz nie wierzy Apostołom, którzy mówią, że widzieli zmartwychwstałego Jezusa: "Ale Tomasz, jeden z Dwunastu, zwany Didymos, nie był razem z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Inni więc uczniowie mówili do niego: «Widzieliśmy Pana!» Ale on rzekł do nich: «Jeżeli na rękach Jego nie zobaczę śladu gwoździ i nie włożę palca mego w miejsce gwoździ, i nie włożę ręki mojej do boku Jego, nie uwierzę»" (J 20,24-25). „Niewierny Tomasz” przetrwał do dziś jako frazeologizm, który oznacza osobę sceptycznie nastawioną, która nie uwierzy, dopóki nie zobaczy czegoś na własne oczy, niedowiarka.

Według relacji pierwszych pisarzy kościelnych św. Tomasz po Zesłaniu Ducha Świętego miał głosić Ewangelię najpierw Partom, a później trafił do Indii, gdzie poniósł śmierć męczeńską w Kalamynie (Madrasy) w 67 r. Osoba św. Tomasza budziła wiele zainteresowania, na co wskazują liczne apokryfy: Historia Abgara, Apokalipsa Tomasza, Dzieje Tomasza i Ewangelia Tomasza. Dzieje Tomasza to pismo powstałe w IV/V w. Jest ono opisem podróży Apostoła do Indii i jego działalności na tamtejszych terenach. Sam władca kraju i jego rodzina mieli się nawrócić pod wpływem Ewangelii głoszonej przez św. Tomasza oraz widząc cuda, których czynił.

Katolicy w Indiach czczą właśnie św. Tomasza jako swojego Apostoła i patrona. Przypisuje mu się założenie siedmiu Kościołów na zachodnim wybrzeżu Malabaru (tzw. Kościół Malabarski). Wspomnienie św. Tomasza Apostoła jest obchodzone w Kościele katolickim 3 lipca. W ikonografii jest przedstawiany ze swoimi atrybutami: kielichem, księgą, mieczem, sercem, włócznią (miał zostać przebity włócznią), zwojem. Pojawia się również z węgielnicą, gdyż według jednej z opowieści apokryficznych miał wznieść pałac króla Guduphary w Indiach. Poza tym w sztuce i literaturze pojawia się często wąż „niewiernego” Tomasza.

Patronat

Św. Tomasz jest patronem Indii, Portugalii, Rygi, Zamościa oraz zawodów: budowniczych, cieśli, kamieniarzy, murarzy, stolarzy, inżynierów, geodetów. Sprawuje opiekę nad małżeństwami i teologami.

Św. Juda Tadeusz był jednym z Dwunastu Apostołów powołanych przez Jezusa. Był również Jego krewnym. Imię „Tadeusz” (czyli Odważny) było przydomkiem, nie wiadomo jednak w jakich okolicznościach doszło do jego nadania. Bratem Judy był św. Jakub Młodszy (również apostoł), stąd bywa nazywany Judą Jakubowym. Z kolei Św. Jan używa zwrotu Juda, ale nie Iskariota (J 14,22), aby odróżnić go od Judasza. Pisarze kościelni nazywali Judę Lebbeuszem.

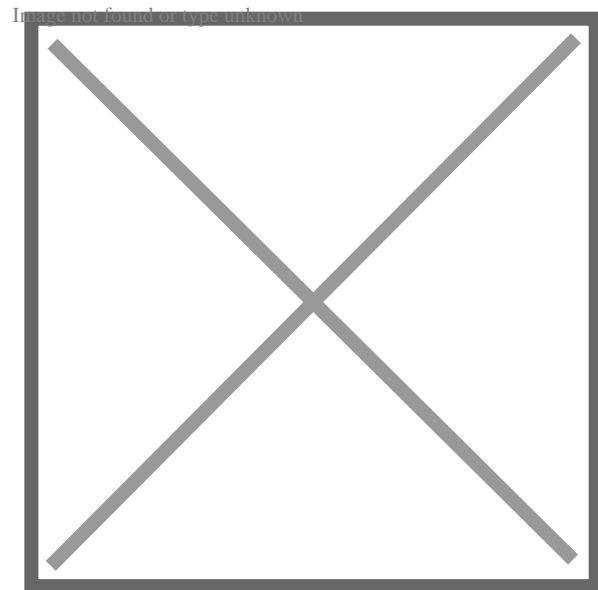
Do grona uczniów Jezusa najprawdopodobniej dołączył stosunkowo późno. Według niektórych źródeł miał mieć żonę i dzieci. Jest autorem jednego z listów, które weszły do kanonu Nowego Testamentu (List św. Judy). Głosił Ewangelię w Palestynie, Egipcie, Mezopotamii i Syrii. Czasem w podróży misyjnych towarzyszył mu św. Szymon. Niektóre podania mówią o jego śmierci męczeńskiej. Została ona oficjalnie uznana przez Kościół.

W ikonografii św. Juda często jest przedstawiany z portretem Jezusa w ręce. Jest to nawiązanie do legendy, która głosi, że za pomocą wizerunku Chrystusa uzdrowił króla Abgara V z Edessy. Juda Tadeusz występuje z następującymi atributami: krzyżem, księgą, laską, mieczem, toporem, kamieniami, pałkami bądź barką. W Kościele katolickim wspomina się go 28 października, razem ze św. Szymonem. Ciało Judy znajduje się w Bazylisce św. Piotra, w Rzymie.

Patronat

Św. Juda Tadeusz jest patronem od spraw beznadziejnych, patronem chorych, szpitali i pracowników służby zdrowia, opiekunem strażaków i policjantów, a także diecezji siedleckiej i Magdeburga oraz Armenii.

Św. Mateusz, Apostoł i Ewangelista

Św. Mateusz był zarówno jednym z Dwunastu Apostołów, jak i Ewangelistą (autorem Ewangelii św. Mateusza). W Ewangelii św. Marka i Ewangelii św. Łukasza (Łk 5,27) występuje pod imieniem Lewi: "Przechodząc, ujrzał Lewiego, syna Alfeusza, siedzącego w komorze celnej, i rzekł do niego: Pójdź za Mną!. On wstał i poszedł za Nim" (Mk 2,14). Najprawdopodobniej imię Mateusz (hebr. Mattaj/ Mattanja – „dar Boga”) nadał Lewiemu sam Chrystus.

Mateusz pochodził z Galilei i pracował w Kafarnaum jako celnik, pobierając opłaty za przewóz towarów i przejazdy przez jezioro Genezaret. Na celników patrzono wówczas jako na grzeszników i zdrajców, gdyż pracowali dla Rzymian. Chrystus jednak jadał z celnikami, co wzbudzało zdziwienie i wstręt faryzeuszów. W opisie swojego powołania Mateusz przytacza dialog między nimi, a Chrystusem: "Widząc to, faryzeusze mówili do Jego uczniów: Dlaczego wasz Nauczyciel jada wspólnie z celnikami i grzesznikami? On usłyszawszy to, rzekł: Nie potrzebują lekarza zdrowi, lecz ci, którzy się źle mają. Idźcie i starajcie się zrozumieć, co znaczy: Chcę raczej miłosierdzia niż ofiary. Bo nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników" (Mt 9, 11-13).

Historia Mateusza przed powołaniem jest nieznana. Wiadomo jednak, że nie opierał się wezwaniu Chrystusa i zostawił wszystko, aby móc iść za Nim. W Nowym Testamencie brak jest informacji o jego osobistej działalności. Niemniej jego imię zawsze widnieje w wykazach imion Apostołów (Mt 10,3; Mk 3,18; Łk 6,15; Dz 1,13). Mateusz zajął się głoszeniem Słowa Bożego wśród nawróconych Żydów i to do nich skierował Ewangelię, którą spisał między 50-60 r. po Chr. Świadczy o tym bogactwo cytatów ze Starego Testamentu, za pomocą których Mateusz chciał ukazać, że Jezus Chrystus był oczekiwanym Mesjaszem, który zrealizował obietnice Boga, przekazane przez Prawo i proroctwa.

Z pism Ojców Kościoła wynika, że po działalności w Jerozolimie, Mateusz udał się również do pogan, najprawdopodobniej do Etiopii. Przyjmuje się, że zginął śmiercią męczeńską. Relikwie św. Mateusza znajdują się w katedrze w Salerno, gdzie zostały przewiezione w X w. W sztuce i ikonografii św. Mateusz początkowo był przedstawiany jako młody chłopiec. W średniowieczu przypisano mu wizerunek silnie zbudowanego mężczyzny. Z kolei w Bizancjum występował jako siwowłosy starzec. Do jego atrybutów należą: miecz, księga, pióro, sakwa z pieniędzmi, torba podróżna a także anioł.

Patronat

Św. Mateusz jest patronem celników, poborców podatkowych, księgowych i osób zajmujących się finansami, bankowców, ale również patronem miasta i diecezji Salerno. Do św. Mateusza zwraca się także w przypadkach problemów z alkoholem.

Św. Filip

Święty Filip pochodził z Betsaidy nad Jeziorem Galilejskim. Został powołany przez Chrystusa do grona Dwunastu Apostołów, ale wcześniej był uczniem Jana Chrzciciela. Z Betsaidy pochodzili również św. Andrzej i Szymon Piotr, więc najprawdopodobniej wszyscy trzej znali się uprzednio. W wykazach apostołów św. Filip wymieniany jest na piątym miejscu (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Łk 6, 14).

Na kartach Nowego Testamentu św. Filip jest wspomniany tylko kilka razy. Św. Jan opisuje powołanie apostoła (J 1,43-48) i zaznacza jego obecność przy cudownym rozmnożeniu chleba przez Jezusa (J 6,1-15). Ewangelista przedstawia również sytuację, gdy poganie proszą Filipa o umożliwienie kontaktu z Chrystusem (J 12, 20-23). Św. Filip występuje także jako jeden z uczestników ostatniej wieczerzy (J 14, 7-10). Euzebiusz z Cezarei podaje, że św. Filip był żonaty i miał dzieci - cztery córki, które historyk nazywa „prorokiniami”. Być może chodziło

W IV wieku powstały dwa apokryfy: Dzieje Filipa i Ewangelia Filipa. Opisują one wędrówki Apostoła po krainie Partów i Helladzie, jego liczne przygody oraz śmierć męczeńską w Hierapolis za czasów cesarza Domicjana. Ubóstwo świadectw historycznych dotyczących św. Filipa nie pozwala jednak na pełną weryfikację informacji zawartych w owych apokryficznych księgach. Niewątpliwie Ewangelia Filipa była dziełem gnostyków. Według niektórych źródeł Filip głosił Ewangelię w okolicach Donu i Dniepru. Jeśli tak faktycznie było, to oznaczałoby, że był pierwszym Apostołem Słowian.

W ikonografii Apostoł przedstawiany jest z krzyżem (zgodnie z tradycją najpierw został ukrzyżowany, a potem ukamienowany), pastorałem, zwojem oraz kamieniami. Często towarzyszy mu anioł. Przed rozmnożeniem chleba Filip powiedział do Jezusa: "Za dwieście denarów nie starczy dla nich chleba, by każdy z nich choć trochę otrzymał (Jan 6,7). Stąd bywa również przedstawiany z koszem pełnym chleba i ryb".

W Polsce św. Filipa wspomina się wraz ze św. Jakubem dnia 6 maja. W innych krajach natomiast 3 maja, zgodnie z ustaleniami Stolicy Apostolskiej. Różnica została zaakceptowana przez Watykan, gdyż 3 maja w Polsce obchodzi się święto Matki Bożej Królowej Polski.

Patronat

Filip jest patronem Antwerpii, kapeluszników, garbarzy, kramarzy, cukierników, sklepikarzy.

Św. Bartłomiej Apostoł (Natanael)

Św. Bartłomiej był jednym z Dwunastu Apostołów. W Ewangelii św. Jana zamiast imienia Bartłomiej pojawia się imię Natanael, ale według krytyki biblijnej i tradycji chodzi o tę samą osobę. Pismo Święte zawiera niewiele informacji o Bartłomieju. W Ewangeliach synoptycznych (czyli św. Mateusza, św. Marka i św. Łukasza) pojawia się wyłącznie w wykazach Apostołów. Więcej mówi o nim Ewangelia św. Jana, gdzie zostaje ukazany jako przyjaciel Filipa Apostoła. Podaje również, że pochodził z Kany Galilejskiej. Św. Jan szczegółowo opisuje także pierwsze spotkanie Bartłomieja-Natanaela z Jezusem: "Filip spotkał Natanaela i powiedział do niego: «Znaleźliśmy Tego, o którym pisał Mojżesz w Prawie i Prorocy - Jezusa, syna Józefa z Nazaretu». Rzekł do niego Natanael: «Czyż może być co dobrego z Nazaretu?» Odpowiedział mu Filip: «Chodź i zobacz!» Jezus ujrzał, jak Natanael zbliżał się do Niego, i powiedział o nim: «Patrz, to prawdziwy Izraelita, w którym nie ma podstęp». Powiedział do Niego Natanael: «Skąd mnie znasz?» Odrzekł mu Jezus: «Widziałem cię, zanim cię zawołał Filip, gdy byłeś pod drzewem figowym». Odpowiedział Mu Natanael: «Rabbi, Ty jesteś Synem Bożym, Ty jesteś Królem Izraela!» Odparł mu Jezus: «Czy dlatego wierzysz, że powiedziałem ci: Widziałem cię pod drzewem figowym? Zobaczysz jeszcze więcej niż to»" (J 1,45-50). To św. Filip przyprowadził Natanela do Chrystusa, dlatego zawsze w rejestrach Apostołów występują obok siebie.

okazji opisu cudownego połowu ryb po zmartwychwstaniu Chrystusa (J 21,2-6). Na tej wzmiance obecność Apostoła na kartach Nowego Testamentu dobiega końca. W Dziejach Apostolskich figuruje w wykazie Apostołów, ale Pismo nie podaje żadnych informacji o jego dalszej działalności, misjach. Również tradycja chrześcijańska niewiele mówi o św. Bartłomieju. Jego postać pozostaje w cieniu innych Apostołów. Św. Euzebiusz i Św. Hieronim w swoich dziełach sugerują, że św. Bartłomiej prowadził działalność misyjną w Indiach. Z kolei św. Rufin był zdania, że Apostoł głosił Ewangelię w Etiopii. Inne podania mówią o aktywności św. Bartłomeja w Arabii Saudyjskiej, wśród Partów i w Mezopotamii. Wersji zatem jest wiele, ale żadna nie jest potwierdzona.

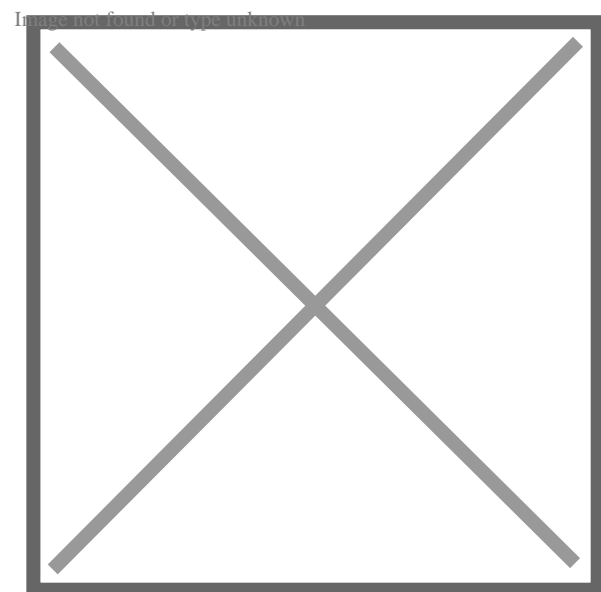
O św. Bartłomieju mówią apokryfy: Ewangelia Bartłomeja, Apokalipsa Bartłomeja oraz Męka Bartłomeja Apostoła. Pierwsze dwa nie zachowały się w całości i znane są wyłącznie ich krótkie fragmenty. Z kolei według Męki Bartłomeja Apostoł miał głosić Słowo Boże w Armenii i tam ponieść śmierć męczeńską ok. 70 r. po Chr.

W ikonografii św. Bartłomiej jest ukazywany ze swoimi atrybutami: księgą, zwojem i nożem rzeźnickim, gdyż według tradycji przed śmiercią Apostoła zdarto z niego skórę. Wspomnienie św. Bartłomeja w Kościele katolickim obchodzi się 24 sierpnia.

Patronat

Św. Bartłomiej jest przede wszystkim patronem rzemieślników, w tym: rzeźników, garbarzy, tynkarzy, piekarzy, krawców, szewców, górników. Wzywany jest w przypadku chorób o podłożu nerwowym oraz chorób skóry. Bywa także uważany za opiekuna pasterzy, rolników i właścicieli winnic.

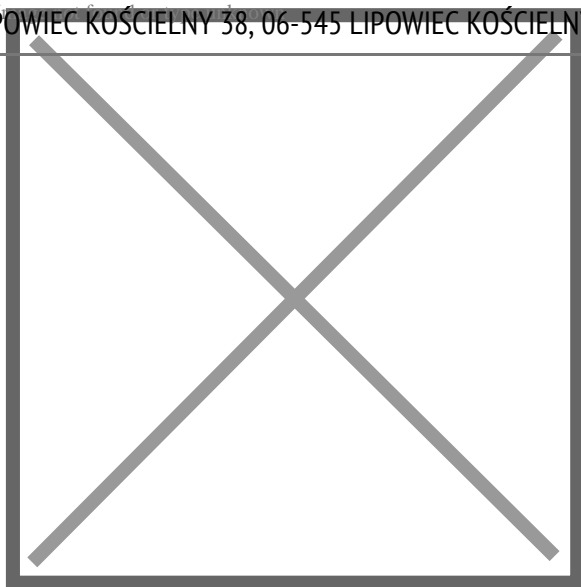
Święty Jakub Mniejszy

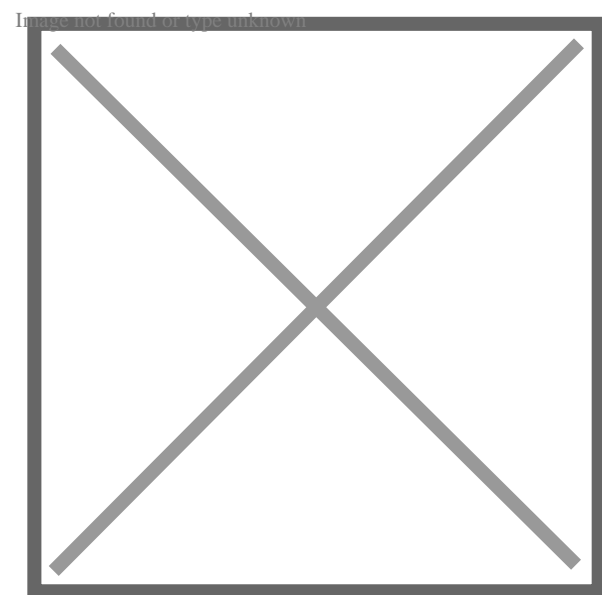
Zwany jest także Jakubem Młodszym, dla odróżnienia od drugiego Apostoła o tym samym imieniu, zwanego Jakubem Starszym (owo starszeństwo oznaczało kolejność włączenia do grona Apostołów, a nie wiek). Był bratem św. Judy Tadeusza, a także krewnym Jezusa. Należał do Dwunastu. Pochodził z Nazaretu. Przewodniczył gminie jerozolimskiej. Uczestniczył w tzw. pierwszym soborze, gdzie wygłosił mowę, popierając stanowisko św. Piotra i św. Pawła odnośnie misji wśród pogan (Dz 15, 13-23). Św. Paweł w liście do Galatów nazwał Jakuba Mniejszego „filarem Kościoła” (Ga 2,9).

Św. Jakub przedstawiany jest jeden list, który wszedł do kanonu Nowego Testamentu, tj. List św. Jakuba. Zmarł śmiercią męczeńską w 62 r., za czasów cesarza Nerona, skazany przez Sanhedryn na ukamienowanie. Arcykapłan Annasz za wydanie wyroku na Jakuba został usunięty ze swojego urzędu przez Heroda Agryppę, gdyż ten uznał, że Annasz nadużył swoich praw. Jakub cieszył się bowiem nie tylko szacunkiem wśród chrześcijan, ale również wśród Żydów.

Apokryfami, (niesłusznie) przypisywanymi Jakubowi Młodszemu, są Ewangelia Jakuba i Protoewangelia Jakuba. Na wizerunkach św. Jakub przedstawiany jest najczęściej z mieczem bądź księgą (zwojem). W Kościele katolickim wspominany jest 6 maja. Powstało i wciąż powstaje wiele teorii dotyczących tożsamości Jakuba, syna Alfeusza (czyli jednego z Dwunastu) i Jakuba, przewodniczącego gminy. Część uczonych uważa bowiem, że były to dwie odrębne osoby. Skąpość materiału źródłowego nie pozwala na wypracowanie jednoznacznego rozwiązania tej kwestii, dlatego w kulcie i ikonografii Kościoła przyjmuje tożsamość „Jakubów”.

Święty Szymon Gorliwy

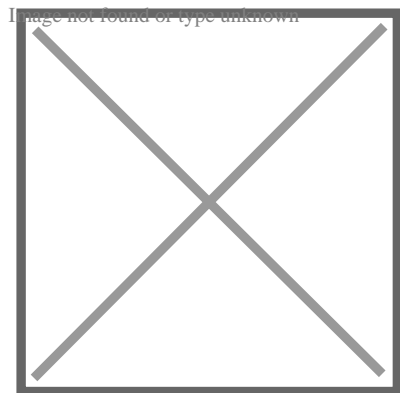

Św. Szymon był jednym z Dwunastu Apostołów, jednak informacje o nim są nad wyraz skromne. W Ewangeliach został wspomniany 3 razy. Nadano mu przydomek Kananejczyk czyli "Gorliwy". Niektórzy Ojcowie Kościoła twierdzili, że pochodził z Kany Galilejskiej, jednak współcześni egzegeci odrzucają taką interpretację. Być może św. Szymon był krewnym Jezusa (Mt 13,55). Według tradycji miał być również bratem Apostołów: Jakuba Młodszego i Judy Tadeusza. Niektóre źródła podają, że był trzecim z kolei biskupem Jerozolimy i poniósł śmierć męczeńską za cesarza Trajana, jednakże część pisarzy podważa te dane, twierdząc, że Szymon Apostoł i Szymon biskup to dwie różne osoby.

W ikonografii chrześcijańskiej często przedstawiany jest z Judą Tadeuszem. Są również razem wspominani w Kościele katolickim w dniu 28 października. Do atrybutów Szymona należy drewniana piła, którą według legendy, miał być

rozcięty na pół. Bywa przedstawiany także z księgą, toporem, włócznią i kotwicą. Jest patronem grabarzy, tkaczy, murarzy, drwali i leśników. Zwracać do niego można się również w beznadziejnych przypadkach. Jest także jednym z patronów diecezji siedleckiej (obok św. Judy i św. Jozafata).

Św. Maciej Apostoł

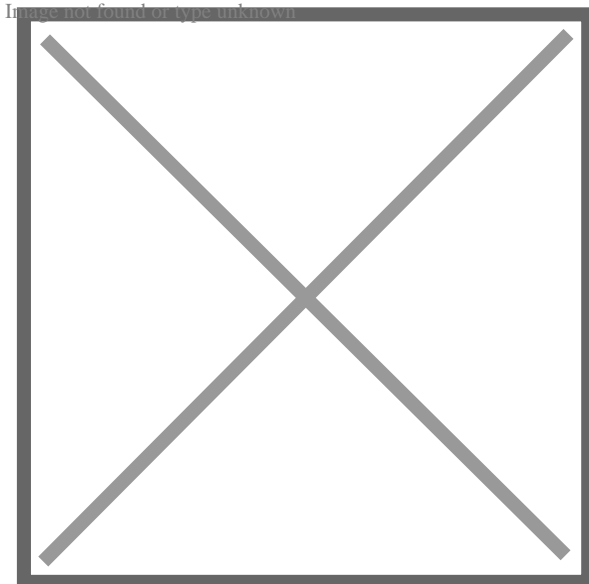
Jeden z pierwszych uczniów Jezusa, ale do grona Dwunastu dołączył dopiero po zdradzie i samobójstwie Judasza. Został wybrany na drodze losowania. Był pochodzenia żydowskiego, a jego imię Mattatyah oznaczało w języku hebrajskim dar Jahwe. Dzieje Apostolskie nie wspominają w ogóle o jego misjach,

jednak według legend miał głosić Ewangelię w Judei, Etiopii i Kolchidzie. Klemens Aleksandryjski podaje, św. Maciej zmarł śmiercią naturalną ok. 50 roku; inne źródła mówią o śmierci męczeńskiej.

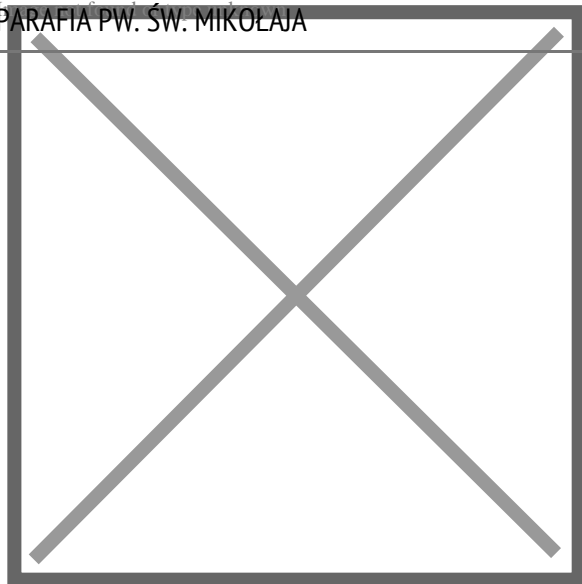
Znane są fragmenty pism apokryficznych z III w.: Ewangelii św. Macieja oraz

Dziejów Macieja. Oba charakteryzują się zabarwieniem gnostyckim. Relikwie św. Macieja miała odnaleźć św. Helena (matka Konstantyna Wielkiego) w IV w. Obecnie znajdują się w kościołach w Rzymie, Trewirze i Padwie. Jego wspomnienie obchodzi się w katolicyzmie 14 maja.

Św. Maciej jest patronem Hanoweru, a także budowniczych, kowali, cukierników, krawców, rzeźników. Wzywany jest przez nieplodne małżeństwa. Jest również opiekunem chłopców rozpoczynających szkołę.

św. Barnaba

Barnaba nie należał do grona Dwunastu, ale do szóstki Apostołów. Jego działalność nazywany jest apostołem. Urodził się na Cyprze, pochodził z zamożnej żydowskiej rodziny, z pokolenia Lewiego. Po ukończeniu 12 roku życia został wysłany do Jerozolimy, gdzie w szkole Gamalilela poznawał Torę oraz pisma prorockie i mądrościowe. Jego właściwe imię to Józef, natomiast przydomek Barnaba („mąż pocieszenia”) został mu nadany przez Apostołów. Miał należeć do grona 72 uczniów Jezusa. Jego krewnym był św. Marek Ewangelista.

To właśnie Barnaba przedstawił nawróconego Szawła (św. Pawła) Apostołom i świadczył o wiarygodności jego przemiany. Razem ze św. Pawłem opowiadał się także za zniesieniem obowiązku przestrzegania prawa mojżeszowego przez nawróconych pogan. Brał udział w tzw. soborze jerozolimskim. Przez całe życie

był blisko związany z gminą chrześcijańską w Antiochii i bywa uważany, przez chrześcijan wschodnich, za jej pierwszego biskupa.

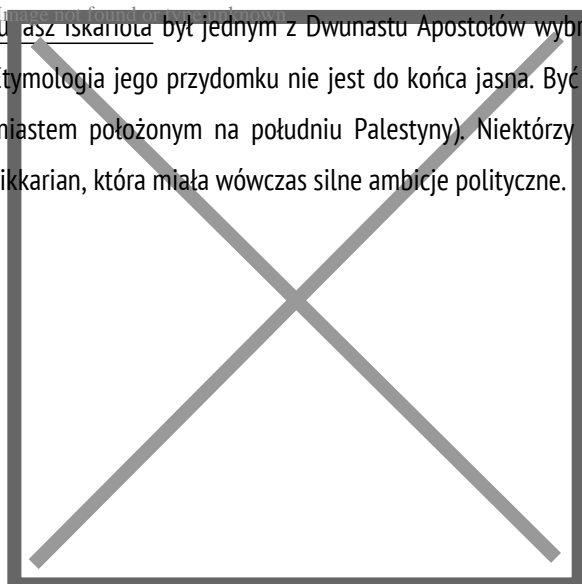
Barnaba był towarzyszem św. Pawła w jego pierwszej podróży misyjnej i chciał się udać z nim w drugą wyprawę, ale na skutek konfliktu wyruszył ze św. Markiem na Cypr, gdzie kontynuowali swoją pracę apostołską. W Piśmie Świętym brak informacji o tej działalności. Według jednego ze źródeł Barnaba pozostał na Cyprze i był pierwszym biskupem tamtejszego Kościoła. Mówi się również o jego działalności w Rzymie, Aleksandrii, Mediolanie.

Ok. 60 r. na Cyprze, w Salaminie, miał ponieść śmierć męczeńską z rąk Żydów. Nie pozostawił sobie żadnego pisma. Dzieje Barnaby, Ewangelia Barnaby oraz List Barnaby to apokryfy, ich autorem nie był Apostoł.

Barnaba jest patronem Florencji i Mediolanu oraz orędownikiem podczas kłótni, sporów, smutku. W kościele katolickim wspominany jest 11 czerwca. W ikonografii przedstawiany jest jako starszy mężczyzna; czasami ubrany jest w szaty kardynalskie. Atrybuty Barnaby to zwój, księga (ewangeliarz), gałązka oliwna oraz model kościoła.

Judasz Iskariota, uczeń i zdrajca

Judasz Iskariota był jednym z Dwunastu Apostołów wybranych przez Jezusa; niektórzy twierdzą, że pełnił pośród nich funkcję skarbnika. Etymologia jego przydomku nie jest do końca jasna. Być może wywodzi się z hebr. *isz kariota*, czyli człowiek z Kariotu (Kariot miało być miastem położonym na południu Palestyny). Niektórzy dopatrują się w jego przydomku dowodu przynależności do żydowskiej sekty sikkarian, która miała wówczas silne ambicje polityczne.

Parafia wydała w 2014 r. broszurę o Judaszu, o czym zgodnie wspominają wszyscy Ewangeliści i w wykazach Apostołów wymieniają go na ostatnim miejscu. Za zdradę dostał zapłatę w wysokości trzydziestu srebrnych monet (srebników). Wysokość tej kwoty nie jest przypadkowa - była to ustalona przez Prawo cena niewolnika (Wj 21,32). Znakiem zdrady był pocałunek Judasza: Zdrajca zaś dał im taki znak: «Ten, którego pocałuję, to On; Jego pochwycicie!». Zaraz też przystąpił do Jezusa, mówiąc: «Witaj Rabbi!», i pocałował Go (Mt 26-48-49; Por. Mk 14, 43-45; Łk 47-49).

Motywy jego działania pozostają nieznane; według Ewangelii św. Łukasza i św. Jana Judasz został opętany przez szatana (Łk 22,3; J 13,26-30). Z tego powodu w ikonografii Judasz bywa przedstawiany ze smokiem, symbolem diabła. Często ma rude włosy i nosi żółtą szatę. Judasz, dręczony wyrzutami sumienia, zwrócił pieniądze, a następnie popełnił samobójstwo przez powieszenie (Mt 27, 3-10). Bibliści nie wykluczają jednak, że apostoł po ukrzyżowaniu po prostu zniknął z pola widzenia rodzącego się Kościoła i wrócił w rodzinne strony. Pozostałych jedenastu uczniów, po Wniebowstąpieniu Jezusa, postanowiło swoje grono i dołączył do nich, na miejsce Judasza, Maciej.

Pomiędzy 130 - 170 r. po Chr. powstał apokryf zatytułowany Ewangelia Judasza. Został odnaleziony w Egipcie dopiero w latach 70 XX wieku. Wywodzi się najprawdopodobniej z gnostyckiej sekty kaititów. Utwór ma formę dialogu między Judaszem Iskariotą a Jezusem. Według tej Ewangelii Judasz miał wydać Jezusa na Jego własne życzenie, dzięki czemu Chrystus przez swoją ofiarę mógł zbawić świat. Judasz nie jest zatem zdrajcą, a narzędziem w rękach Boga.

Do dziś funkcjonują w języku polskim biblizmy związane z postacią Judasza: judaszowy pocałunek (pocałunek obłudny; obłudna uprzejmość; fałszywy znak przyjaźni) oraz judaszowe srebniki (haniebnie zarobione pieniądze). Już samo jego imię jest symbolem zdrady. Obecnie judasz to także potoczne określenie wizjera w drzwiach.

